

นานาสาระ

หัตถกรรมพื้นบ้านเลือกกจันทบูร **Chanthaboon Mat Handdicraft**

“ น้ำตกถือเลื่อง เมืองผลไม้ พริกไทยพันธุ์ดี อัญมณีมากเหลือ เสื่อจันทบูร
สมบัติธรรมชาติ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช รวมญาติกู้ชาติ ที่จันทบุรี ”

คำขวัญเมืองจันทบุรี

ฉบับที่สามที่ผ่านมาได้นำเสนอในเรื่องของ น้ำตกพลิ้ว สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของจังหวัดจันทบุรี ในฉบับนี้ เราเสนอในเรื่องของ เสื่อกจันทบูร เสื่อจันทบูรมีความเป็นมาจากฝีมือชาวญวน เมื่อครั้งกรุงศรีอยุธยาประมาณ 200 กว่าปีมาแล้ว ชาวญวนได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ในเมืองจันทบุรี ซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพประมงและทอเสื่อ ในตอนแรกมีแหล่งทอเสื่อเกิดขึ้นบริเวณหลังวัดคาทอลิก สมัยนั้นเรียกกันว่า

“เสื่อญวนหลังวัด” ในครั้งนั้น คนญวนต้องซื้อต้นกกจากชาวบ้านบางสระแก้ว อำเภอแหลมสิงห์ และชาวบ้านเสม็ดงาม อำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรี มาเพื่อใช้ทอเสื่อ ซึ่งบริเวณพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ราบลุ่ม เป็นแหล่งเพาะปลูกต้นกก ต้นปอ เมื่อชาวญวนทอเสื่อแล้วเสร็จก็นำมาฝากชาวบ้าน เกิดสัมพันธภาพระหว่างชาวญวนและชาวบ้านผู้ปลูกกกมาช้านาน จนเกิดการถ่ายทอดความรู้ด้านการทอเสื่อ

จุดมุ่งหมายเริ่มแรกมาจากการทอเสื่อเพื่อใช้สอยเองตามบ้านเรือน และนำไปถวายวัดในงานเทศกาลต่างๆ ต่อมาได้เกิดการสร้างอาชีพทอเสื่อขึ้นหลังช่วงเว้นว่างจากการทำนา เสื่อดั้งเดิมนั้นมีเฉพาะสีดำและแดงเท่านั้น แต่ในปัจจุบันมีการนำสีเคมีมาใช้ย้อมมากขึ้น ทำให้เสื่อมีหลากหลายสี เสื่อของจันทบูรเป็นที่รู้จักมากขึ้นเมื่อครั้งสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีได้เสด็จมาประทับ ณ วังสวนบ้านแก้ว และพระองค์ทรงส่งเสริมงานหัตถกรรมทอเสื่อและก่อตั้งโรงงานทอเสื่อขึ้นภายในเขตพระราชฐาน ทรงคิดค้นรูปแบบของผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ จากการทอเสื่อทำให้เสื่อจันทบูรเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย

ปัจจุบันหัตถกรรมทอเสื่อได้พัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องมีการจัดตั้งกลุ่มทอเสื่อในหลายหมู่บ้านของจังหวัดจันทบุรี และที่ยังมีชื่อเสียงมาจนถึงปัจจุบันก็คือ กลุ่มทอเสื่อกกบ้านเสม็ดงาม อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี และกลุ่มทอเสื่อกกบ้านบางสระแก้ว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายมากขึ้นจากในอดีต มีการแปรรูปเสื่อทอให้เป็นผลิตภัณฑ์ทอหลายๆ อย่าง เช่น เสื่อพับ ชุดรองจาน ชุดรองแก้ว กระเป๋า รองเท้า ฯลฯ และในปัจจุบัน ผู้สนใจผลิตภัณฑ์สามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ได้เองอีกด้วย

ผลิตภัณฑ์จากการทอเสื่อ

ขอขอบคุณข้อมูลจากศูนย์หัตถกรรมทอเสื่อกกบ้านเสม็ดงาม จังหวัดจันทบุรี